

Herpes virus u psů

Stav, kdy se v chovu začne dít něco neuvěřitelného a to i přes všechna běžná hygienická opatření, poznají i chovatelé, kteří mají za sebou několikaletou a mnohdy velmi úspěšnou minulost.

Nezabřezávání fen, málopočetné vrhy a ranný úhyn štěňat se stává pro mnoho z úspěšných doslova noční můrou. Co se stalo? Kde se stala chyba?. Mezi dnešní inkriminované poruchy plodnosti v chovu psů patří často i herpes virus. Že je velmi často příčinou úmrtí v neonatálním období, je již mnoho let známo, ale dnes je tento virus rovněž velmi často zodpovědný za neplodnost (feny nezabřeznou, ačkoliv vše vypadá normálně nebo mají nezvykle malé vrhy či štěňata podprůměrnou hmotnost).

Zvláštnosti a epidemiologie

Tento virus byl poprvé popsán v roce 1965 v USA jako příčina infekčního úmrtí novorozených štěňat. Od té doby je jasně zřejmé, že herpes virus může vyvolat infekci také u starších štěňat a dospělých zvířat. Jedná se o specifický virus vyskytující se u psů a u ostatních psovitých šelem. Ačkoliv se to může týkat i rozmnožování jiných zvířat, vyskytují se známky onemocnění častěji v chovu psů. Jde především o situace, když se sejde více psů dohromady (např. výstavy). Hlavním příznakem napadení tímto virem je celoživotní a skrytá infekce. Jinými slovy: Jednou infikovaní jedinci zůstanou doživotními a neustálými nosiči viru i bez viditelných symptomů nemoci. Ve stresových situacích může potom dojít k reaktivaci a s tím spojené vylučování viru.

Přenos

U dospělého psa jsou následky infekce herpes virem málo známé. Diagnostikované symptomy, jako např. rýma, vymizí po několika dnech. Avšak tímto způsobem se tento virus přenáší, neboť přesídluje na sliznici v dýchací trubici. Stejně tak se nachází v pohlavní ústrojí a může vyvolat vznik malých puchýřků v přední oblasti genitálií u fen nebo na předkožce u psů. Tak může být virus vyloučen se slinami, se sekrety z nosu, ale také z genitálií. Infekce, která primárně nepředstavuje žádné onemocnění, vznikne při přímém kontaktu, jako např. při olizování nebo při krytí. Fena může být již při prvním kontaktu se psem infikována. Jsou-li feny infikovány při krytí nebo během březosti, přestojí samy tuto infekci většinou dobře. Avšak nebezpečným se virus stává pro štěňata. V počátku březosti může vést prvotní infekce k resorpci (vstřebání) nebo po 35.dnu k potratu plodů. Avšak nejčastěji jsou štěňata infikována v prvním týdnu života. Pokud se skrytá infekce reaktivuje během stresu při porodu, může dojít k nákaze během porodu nebo těsně po něm. Během porodu se mohou štěňata nakazit v porodních cestách, dále potom prostřednictvím sekretů z nosu a tlamy vylučovaných fenou při neustálém olizování a díky takto úzkému kontaktu dochází k dalšímu přenosu viru. Takto se infekce rozšiřuje velmi rychle.

Symptomy

Pokud jsou štěňata infikována v průběhu porodu nebo bezprostředně po něm, je inkubační doba přibližně 3-7 dní. Mezi první symptomy patří průjem a zvracení. Štěňata, která se z počátku zdají čiperná, odmítají za krátký čas sát, jsou apatická, trpí dušností a vydávají nepřetržitě bolestivé skřeky. Tyto permanentní projevy bolesti znamenají pro fenu značnou nervovou zátěž. Bezúspěšná snaha uklidnit nařikající štěňata a neschopnost odstranit příčinu bolesti můžou vést k tomu, že fena svou péči o ně ukončí. Tím jsou štěňata s jen lehkým průběhem onemocnění ještě více ohrožena, ačkoliv by měli šanci na přežití. Zde musí na uklidnění feny naprosto nutně zapůsobit chovatel. Jestliže onemocní všechna štěňata ve vrhu, je úmrtnost skoro 100%. Mladší jedinci zemřou ve většině případů během 24 až 48 hodin po objevení se

prvních příznaků. onemocní-li starší štěňata, mají určitou naději na přežití. Většinou však mají celoživotní neurologickou poruchu.

Prevence a péče

Aby se v chovu zamezilo nebezpečí infekce, je lepší březí feny ke konci březosti (přibližně 3 týdny před porodem) a štěňata s matkou během prvních třech týdnů izolovat. Protože jsou zvířata obojího pohlaví infikována celoživotně, představuje chov s pozitivními jedinci riziko (přenos viru při krytí). Jestliže fena vykazuje vysoký podíl protilátek, může je zároveň s mateřským mlékem předat svým štěňatům a vrh je tak proti nemoci ochráněn.

Závěr

Herpes virus u psů je celosvětově rozšířen a případy a důsledky se dají jen složitě dokumentovat. Virus, jak se zdá, přináší do chovu převážně velké problémy díky potencionálním následkům v rozmnožování. Akutní projevy (potrat, úmrtnost ... atd.) jsou velice známé, jeho role v neplodnosti se však pořád podceňuje. Infekce CHV je všude v Evropě a i u nás velmi rozšířena. Vzhledem k neznalosti věci (bohužel často i ze strany veterinářů) se mnoho úhynů novorozenců odkládá (bez vyšetření na CHV) jako běžné procento úmrtnosti u masožravých zvířat a mnoho chronicky nezabřezávajících fen není nikdy na přítomnost viru vyšetřena.

Přítomnost viru jako takového se ze živého zvířete zjistit nedá ani v ČR ani v západní Evropě. Lze vyšetřit krev jedince pouze na PROTILÁTKY proti CHV s předpokladem, že pokud pes virovou infekci přestál, jeho tělo si protilátky vytvořilo. Vyšetření chovné feny před krytím je však naprosto nerelevantní vzhledem k tomu, že infikována může být při krytí nebo kdykoliv po něm.

Vir je přenosný všemi tělními tekutinami. U novorozenců bývá terapie neúčinná, protože onemocnění je velice rychlé. V případě mírnějších se lze pokusit aplikovat intaperitonálně 1-2ml séra, a to od matek vakcinovaných nebo prokazatelně pozitivních. Štěňata nejsou schopna do stáří asi 2 týdnů dostatečně udržovat svou teplotu a vzhledem k tomu, že viru se daří při 35-36 °C je možné ovlivnit průběh onemocnění hlavně zvýšením teploty prostředí alespoň na 36-37,7 při vlhkosti 45-55%. Vzhledem k fatálním následkům v případě infekce v neonatálním stádiu a prvním měsíci po porodu a naprostou nemožností zabránit úhynu novorozenců je očkování březí feny vakcínou Eurican herpes 205 proti tomu procházka růžovým sadem. Vakcína, která se jako jediná na světě vyrábí a je u nás dostupná v cenových relacích cca 800kč obsahuje pouze čisté protilátky CHV. Neobsahuje tedy, jako některé vakcíny proti jiným virovým onemocněním psů, modifikované nebo oslabené viry ale skutečně přímo protilátky proti tomuto viru - jedná se o aktivní imunizaci feny a nenarozených štěňat. V případě, že se pro tento krok rozhodnete je potřeba aplikovat první dávku týden před předpokládaným krytím nebo nejpozději týden po něm. Jako nejvhodnější se ukázalo vakcínu očkovat druhý den po krytí (kdy je jistota, že došlo ke spojení psů). Druhá vakcína je pak potřeba jeden až dva týdny před předpokládaným datem porodu. První dávkou předcházíte úhynu embryí (tzv. notoricky nezabřezávající feny), druhou dávkou pak imunizujete přímo štěňata.

Je na každém chovateli, aby se rozhodl pro správné řešení. Znáám veterináře, který naprosto razantně odmítl fenu očkovat s tím, že březí fena by neměla být ani odčervována natož očkována. Do jisté míry má pravdu, on ale není chovatel, který pak bude držet v náručí plačící štěňata a s naprostou bezmocí sledovat jak umírají....